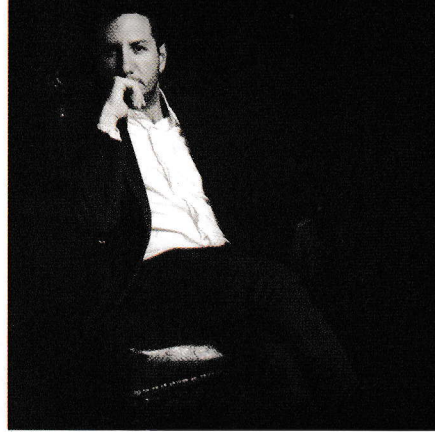

BESTELERİN DÜNYASINDAN BİR PORTRÉ DOÇ.DR. ONUR ÖZMEN

Röportaj: Ümit DİRİCAN

Henüz ortaokuldayken besteler yaparak, bu muhteşem dünyaya adım atan Onur Özmen, müziğe olan ilgisini ve yeteneklerini daha ileri taşıyarak, bu işin eğitimini almaya karar vermiş. İlk müzik eğitimlerini Prof. Dr. Mustafa Apaydın ve Cumhuriyet Lisesi'nde Süreyya Çağlar'dan alan Özmen, aynı dönem, okul korosunda ve Polifonik Korolar Derneği'nde korist ve piyano eşlikçisi olarak görev yapmış. 1996 yılından itibaren Prof. Muammer Sun'un yönlendirmesiyle, Yiğit Aydın'dan solfej, kompozisyon, piyano ve armoni dersleri almış. 1998-2004 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kompozisyon Sanat Dalı'nın Lise ve Lisans devresinde, 2000 yılında bir sınıf da atlamak suretiyle; Burhan Önder'in armoni, kompozisyon, solfej, kontrpuan; Yasmine Marlalı'nın piyano; Prof. İlhan Baran'ın çağdaş müzik ve caz müziği; Prof. Muammer Sun'un kompozisyon ve orkestrasyon; Yrd. Doç. Turgay Erdener'in armoni, kontrpuan, füg, kompozisyon ve orkestrasyon; Okan Murat Öztürk'ün halk müziği; Günay Günaydın'ın divan müziği; Doç. Ahter Destan'ın koro şefliği ve İbrahim Yazıcı'nın da orkestra şefliği öğrencisi olmuş.

Halen Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı'nda öğretim üyesi olan Özmen'in, sanatsal ve akademik çalışmalarının yanı sıra birçok belgesel ve reklam müziği besteleri de bulunuyor. Dizi ve film müziği besteciliğine bir de akademisyen gözüyle bakalım istedik. Bizi nazik ve samimi sohbetiyle karşılayan Onur Özmen'le harika bir söyleşi gerçekleştirdik. Gelin sizleri de bu güzel söyleşinin heyecanına ortak edelim ne dersiniz?

Sizi biraz daha yakından tanıyabilir miyiz? Müziğe olan ilginizi ne zaman fark ettiniz?

Aslında komik şeyler var benim başlamamda. İlkokuldaydık bir arkadaşım org dersi alıyordu, sürekli bir şeyler çalışıyordu.

Ben de ondan bir şeyler öğrenmeye çalışıyordum. Bir gün çaldığı bir melodi çok hoşuma gitmişti. Ben tabii nota bilmiyorum. Eve geldim, bir hesap makinem vardı, malum hesap makinesinde sayılar, her sayıya denk gelen notalar var. Onu yazmaya çalıştım, mi yerine 3, fa yerine 4 gibi. Sonra bu ne acaba diye yola çıktım. Bir arkadaşım Beethoven'ın 9.Senfoni'sinden bahsetmişti, ben de acaba o 9. Senfoni mi dedim? Ailemde böyle kasetler vardı ama benim pek ilgim yoktu. Gittim babamla beraber birkaç kaset aldım, arabada onu beklerken, kaseti koydum, acaba çalacak mı o melodi diye bekliyordum. Sonra o, 9. Senfoni'nin 4. bölümündeki tema geldi ve işte o Beethoven'a vurulma anım. Daha sonra acaba başka neler yapmış, Beethoven dışında kimler varmış derken, kendimi bu dünyanın içinde buldum.

Çok enteresan, hesap makinesiyle başlayan bir müzik serüveni...

Evet. Sonra TRT eski gençlik korosu şeflerinden Mustafa Apaydın bizim komşumuzdu, kendisi Polifonik Korolar Derneği'nin kurucusudur. Onun eşi benim müzik öğretmenim oldu ve ortaokulda bestecilik merakım başladı, bir şeyler yazmaya başladım.

İlk bestelerinizi o dönem yapmışsınız değil mi?

Evet, ama basit basit ezgiler, melodiler. Daha çok özentî şeyler, özellikle barok müziği gibi. Ama onları inanarak ve heyecanlanarak yapıyordum. O yaşlarda kimi dinlerseniz onun gibi beste yapmaya çalışıyorsunuz. Sonra kendimi Cumhuriyet Lisesi'nde buldum. Orada TRT Çocuk Korosu Şefi Süreyya Çağlar vardı. Oraya sırf o öğretmen olduğu için gitmiştim. Muammer Sun'la tanışmam, onun yönlendirmesi, aldığım eğitimler derken konservatuvara girdim. En büyük eğitimim müzik dinlemek oldu o süreçte ama Mustafa Apaydın ve Süreyya Çağlar gibi iki büyük ismi saymadan geçemem. Ardından Hacettepe Devlet Konservatuvarı'nda yeniden lise, üniversite, yüksek lisans ve akademik kariyerim öyle devam ediyor.

Okan Murat Öztürk'ten halk müziği, Günay Günaydın'dan divan müziği eğitimleri almışsınız. Bu eğitimlere nasıl yöneldiğinizi de öğrenebilir miyiz? Genelde Batı müziği eğitimi alan müzisyenlerde bu ilgiyi pek göremiyoruz...

Bu biraz enstrüman bölümlerimizle ilgili bir problem, bunun bir problem ol-

duğunun altını çiziyorum. Ancak kompozisyon bölümü için pek böyle değil. Zaten kompozisyon bölümlerinde halk müziği ve divan müziği, resmi derstir, yüksek lisansta da, doktorada da... Şu algıyı kesinlikle kırmak gerekir, müzik aslında müziktir. Müziğin temelde karakterleri olabilir ama batısı, doğusu, çok önemli değil. Yani Mozart, Bach ne anlatmaya çalışmışsa, Âşık Veysel de çok farklı bir şey anlatmıyor aslında. Aynı şeyi söylüyorsunuz; farklı enstrümanlarla, farklı dillerde. Tabii ki müzik yapısı olarak, kimisi yatay olarak gelişmiş, kimisi dikey

"Dizi müziği aslında ticari müziktir temelde.

Yani sanatsal felsefeyle ben bunu yapacağım dersiniz, hitap edeceğiniz geniş kitleyi düşürürsünüz. Dünyada böyle bir sektör var sonuçta, film sektörü de böyle."

olarak. Kimisi makamlar olarak zenginleşmiş ve yüzlerce makam ortaya çıkmış. Kimisinde belki iki tane kullanılan dizi var ama formu, kontrastları çok gelişmiş. Tabii bir Muammer Sun ve Burhan Önder öğrencisi olarak, kendi müziğimizi, kültürümüzü, uğraşmakta olduğumuz alanda nasıl kullanabiliriz? Yerel müziklerimizle nasıl uluslararası sanat müziğine katkıda bulunabiliriz? Amacımız bunun peşinde koşmak. TRT'nin bu konuda yıllardır yaptığı derlemeler ve arşiv serisi de çok önemlidir, bunu da söylemeden geçmeyeyim. Muammer Hoca derdi ki : "Ne yersen bünyende o olur..." Yani sonuç olarak her şeyden yemek lazım bu anlamda.

TRT'de yayınlanan ve müziklerini yazdığınız "Mor Menekşeler" dizisinden bahsedebilir miyiz biraz? Nasıl çalışmalar yaptınız o dönem?

2000'li yıllarda bir tiyatro müziği yapmıştım ve oyun 2 sene oynadı, Memleketimden İnsan Manzaraları... Ben de solfej hocalığı yaptığım için sonraki süreçte, bazen o parçaları öğrencilerimle paylaşıyordum. Oradan çok iyi bir oyuncu olan sevgili Evren Bingöl, çok sevmişti galiba yıllar sonra Serdar Akar'la bir proje yaparlarken aklına geliyorum.

BİR DÜNYA SOHBET

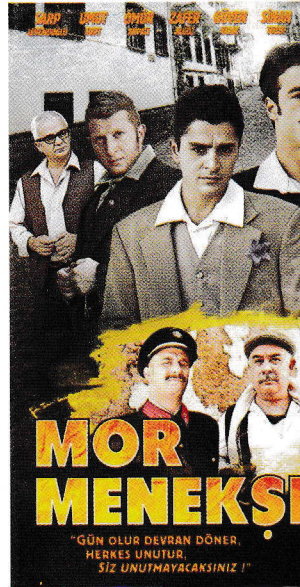
2007 yılında bir televizyon sipariş veriyor birçok yönetmene, demokrasiyi müzikle anlatın diye. Serdar Akar da ben orkestrayla anlatacağım diyor ve Evren Bingöl de benimle temas kuruyor, biz Serdar Akar'la bu projeyi yapıyoruz diyor. Sonra aradan yıllar geçiyor ve tekrar Serdar Akar'dan telefon geliyor, Müzikal Demokrasi'den de mutlu olmuş olmalı. İşte diziden bahsediyor. Sonrasında senaristle buluşuyoruz, senaryoyu okuyoruz... Mor Menekşeler benim için şu anlamda da önemli. Aslında Hacettepe Futbol Takımının kuruluş öyküsü. Hacettepe mahallesinde geçen, oradaki gençleri anlatan bir hikâye. Ankara'nın 1950'lerindeki biraz kabadayı delikanlılar, bazen aşk, bazen komik şeyler. Yani hayata dair her şeyi anlatan bir dizi projesiydi. Dizilerde şöyle oluyor genelde; yapımçı, yönetmen, senarist, onlar birkaç besteciyle iletişim kuruyorlar ve herkes bir şeyler yapıp veriyor ve sonraki süreçte de yönetmenle dizinin türüne göre oturup çalışmalar yapılıyor. Bunlar arasından en yakışanı, en iyi olanı seçiyorlar. Dizi müziği aslında ticari müziktir temelde. Yani sanatsal felsefeyle ben bunu yapacağım dersiniz, hitap edeceğiniz geniş kitleyi düşürsünüz. Dünyada böyle bir sektör var sonuçta, film sektörü de böyle. Dolayısıyla bağımsız dizi diye bir şey olmadığı için, yönetmenler buna dikkat ediyorlar. Serdar Akar'ın Mor Menekşeler'de dikkat ettiği temel şey biraz daha klasik müzik tarzı, yani film müziğine benzer müzikler kullanmak oldu. Tabii dizide, örneğin bir gece kulübü sahnesinde taverna müziği tarzı şeyler de yaptık, halk müziği de kullandık. Her karaktere göre ayrı ayrı şeyler yapıyorsunuz. Ama ana unsur, eski Yeşilçam filmlerini andırarak, o samimiyette müzikler olmasıydı, yani mottomuz buydu özetle.

Film müziğiyle dizi müziği arasında temelde ne gibi ayrımlar var? Ya da dizi müziği hazırlarken dikkat ettiğiniz ayrıntılarla, film müziği arasında ne gibi farklar var?

Buna Mor Menekşeler'den örnek vereyim. Her bölüm için yaklaşık 50 dakikalık müzik kullanıyordum. 50 dakikalık müziğin diyelim ki 25 dakikası, önceki bölümlerdeki karakter temaları ya da fon müzikleri oluyordu. Ancak 25 dakikasını, bazen baştan bestelemek gerekiyor. Çünkü bir dövüş sahnesi ya da kovalamaca sahnesi var, oraya siz bir önceki bölümün müziğini koyamazsınız, yani

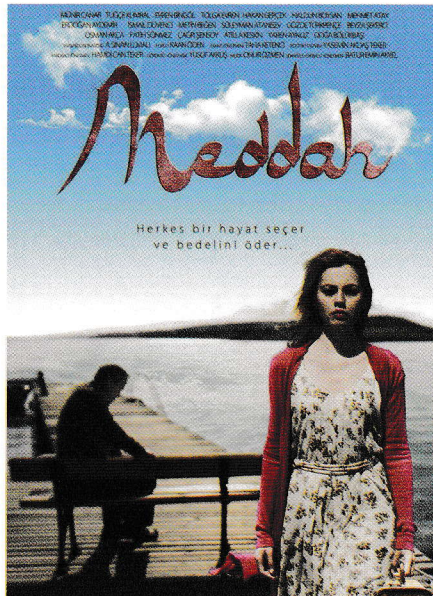
koyarsınız da koymamalısınız. Bölüm geldiği andan itibaren 15-16 saatiniz var. Yani 15-16 saat içinde, 15 dakikalık yeni müzik bestelemek zorundasınız. İstanbul'da olanaklar çok geniş ama Ankara'da böyle değil, kendi kendimize halletmeye çalışıyoruz. 15-16 saatte ne yapabilirseniz onu kullanıyorsunuz. Bu kötü iş yapmak anlamına gelmiyor ama filmdeki imkânlarınız daha farklı. Filmde, bazen 45 dakikalık müzik yapmak için önünüzde 1 yılınız oluyor. Dizinin çekilme mantığı da çok farklı değil ancak dizi yolda biraz değişikliğe uğruyor. Karakterlerin tam olarak oturması ancak 6-7 bölüm sonra oluyor, bu durum senarist için de böyle. Yani ekip olarak ne yapmaya çalıştığınızı yaklaşık 10. Bölümde an-

“Türkiye’de televizyon sektöründe, reklam müziği, belgesel müziği, haber programı müziği, ne dersiniz deyin; müzik yapan profesyonel bir bestecinin, konservatuvar okumuş, kompozisyon eğitimi almış, armoni ve belli formları öğrenip rafineleşmiş olması gerekiyor.”

lamaya başlıyorsunuz. Fakat filmde öyle değil, bunu baştan yapmak zorundasınız. Ön yapım aşaması, senaryo üzerinde çalışma, görüntü kurgusunun altına müziği yerleştirmek. Önce dijital bir şeyler yapıyorsunuz, sonra bu, profesyonel müzisyenlerle çalışıyorsanız, nota haline geliyor, orkestra partisonları haline gelebiliyor. Çok daha rafine olduğunu söylemeliyim. Bir dizide de öyle hemen 1. bölüm başladı diye gitmiyorsunuz elbette, bir 3-4 ay, ana temaların oluşturulması gibi şeyler var. Ama bu sonraki bölümlerdeki yeni müzikleri kurtarmıyor, ana temalar için var. Dizide müzik, çoğu zaman kurtarıcı da olabiliyor. Yani bir sahne sonundaki romantik bakışlardan müziği alırsanız, boşluk elde edersiniz.

Orayı müzikle kurtarmak zorundasınız. Kimi zaman iyi hazırlanmamış bir oyuncunun hayatını da kurtarabilir. Sona koyacağınız 6 dakikalık bir şarkı, koskoca bir diziyi bile kurtarabilir. Ama filmde böyle bir şansınız yok. Aslında filmde, nereye müzik koyacağınız değil, nereye müzik koymayacağınız çok önemli. Çünkü onu çok özel tutmak zorundasınız. Dizide işi çok çabuk halletmek zorunda olduğunuz için daha az seçiyorsunuz diyebilirim, en temel fark bu bence.

Sizin ilk uzun metrajlı filminiz Batur Emin Akyel’in “Meddah” filmi. Ne kadar sürdü, nasıl çalışmalar yaptınız? Deneyimlerinizi de paylaşabilir misiniz?

7-8 ay gibi bir süreçte hazırlandı. Batur Emin Akyel bana senaryoyu verdi. Okudum, üzerinde düşündüm, defalarca görüştük o süre içinde. Sonra bana kaba kurgu geldi, ben o kaba kurgu üzerinden, temalar dışında, nerelerde müzik olmalı, nerelerde olmamalı çok çalıştım. Sonra müzikleri dijital olarak besteleme aşaması geliyor. Yani önce temayı buluyorsunuz, temayı bulduktan sonra yan temaları bulmak zorundasınız. Boş temalar bulmak zorundasınız. Mesela bir öfkeli diyalog sürerken, o diyalogun önüne geçmeyecek müziği bulmalısınız. Bazen de çok güzel görüntülerin altında öne çıkması gereken, yani müzik altı denilen sahneler için müzik yapmak zorundasınız. Bir film böyle bir bütün halinde gelmiyor, parça parça, sekans sekans geliyor; 1. Sekans 5 parçadan oluşuyorsa, 2. sekansın yerleşimi, varsa yönetmenin itirazları. Hepsinin sonunda bunların notaya alınması, sonra da icra aşamasına geçilmesi. Orada işte artık tamamen müzisyensiniz, bestecilik bitiyor, şef

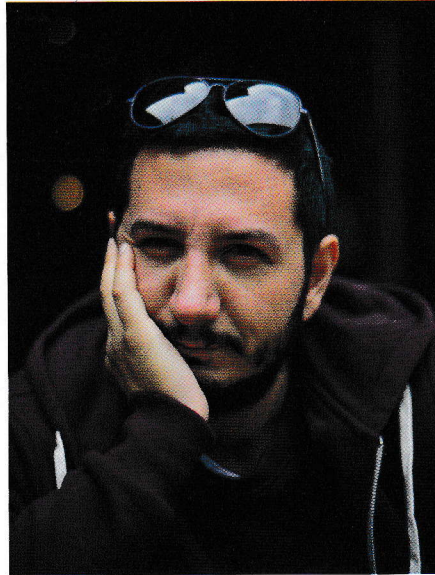
oluyorsunuz. Bunlar kaydediliyor, kaydedildikten sonra da bitmiyor. Çünkü dijital olarak bestelediğiniz müzik belki 3 dakikadır ama canlı kayıt, bir bakmışsınız 3 dakika 10 saniye olmuş. Sonra tekrar bir dijital müdahale aşaması geliyor ve en sonunda da filmin müziği ortaya çıkmış oluyor.

Bizim Meddah'ta yaptığımız şey, günün birinde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, bunu bir Meddah Süiti olarak alıp çalabilir. Yani yarım saatlik bir süit haline gelebilecek, sanatsal bir yapıt olsun derindeydik. Zaten bu deritte olmayan bir yönetmenin benimle çalışması mantıksız olur çünkü İstanbul'da ellerinin altında başka türlü iş yapabilecek birçok müzisyen var. Ama biraz daha akademik müzik söz konusu olduğu zaman, sanıyorum beraber çalışmamız daha uygun oluyor.

Az önce siz de söylediniz, dizi müzikleri artık hem ülkemizde hem dünyada bir sektör haline geldi. Bu sektörü değerlendirdiğimizde ülkemizi nerede görüyorsunuz?

Muhakkak dünya standartlarında dizi-film müziği yapan müzisyenlerimiz, bestecilerimiz var bunda hiç şüphe yok. Ancak dünyadan farklı şöyle bir şey var. Büyük prodüksiyonlara baktığınız zaman, kocaman senfoni orkestralarıyla ya da bu senfoni orkestralarını taklit etme gücüne sahip, kocaman bilgisayarlarla çalışmalar yürütülüyor. Bu konularda çok da iyi durumda değil ama dediğim gibi dizinin karakteri de çok önemli. Örneğin Çanakkale'yi anlatan bir dizi yapıyorsanız, çok başka şeyler kullanmak lazım. Ne bileyim Muhteşem Yüzyıl gibi bir dizi yapıyorsanız, başka bir şey yapmalısınız. Ama pek de yaratı şeklinde düşünülüyor bunlar, ticari kaygılar olabiliyor. Bu da şunu getirebiliyor, örneğin bir yeniçeri sahnesinde, popüler müzik duyabiliyorsunuz. Bazen bu bilinçli olarak yapılır. Mesela Schindler's List gibi bir filmde, korkunç savaş sahnesinde inanılmaz romantik bir müzik kullanmak, aslında bilinçli bir kontrasttır. Kubrick'in meşhur Odyssey filminde, uzay mekiğinin aya doğru kenetlenme sahnesinde Mavi Tuna Valsi... Bu bilinçli yapılan bir çalışma ve iyi yapılmazsa bilinçsizce yapılmış oluyor.

Bir de bizdeki diziler, reklamlarla birlikte yaklaşık 2-2,5 saati buluyor. Yurt dışında ise 45 dakikalık dizi çekiyorlar. 45 dakikalık dizi için kullanılacak müziğin kalitesi

“Bir de bizdeki diziler, reklamlarla birlikte yaklaşık 2-2,5 saati buluyor. Yurt dışında ise 45 dakikalık dizi çekiyorlar. 45 dakikalık dizi için kullanılacak müziğin kalitesi çok farklı. 90 dakikalık diziye siz 16 saat harcıyorsanız, onlar 45 dakika için belki 3-4 gün harcıyorlar.”

çok farklı. 90 dakikalık diziye siz 16 saat harcıyorsanız, onlar 45 dakika için belki 3-4 gün harcıyorlar. Dolayısıyla çok daha üst düzey müzikler kullanılıyor. Türkiye'de çok fazla maddi olanaklarınız yoksa böyle Hans Zimmer'inki gibi bir stüdyoya, elektronik cihazlara ve imkânlarla sahip olamıyorsunuz. Şöyle bir sıkıntımız da var. Türkiye'de televizyon sektöründe, reklam müziği, belgesel müziği, haber programı müziği, ne dersiniz deyin; müzik yapan profesyonel bir bestecinin, konservatuvar okumuş, kompozisyon eğitimi almış, armoni ve belli formları öğrenip rafineleşmiş olması gerekiyor. Örneğin eşim resim yapıyor ondan öğreniyorum. Resim yapmadan önce günlerce kalem tutmaya çalışmak, bir desen üzerinde günlerce çalışmak gibi... Yani aldığı eğitim, harcadığı emek olmadığı takdirde olmuyor. Ama bunu ayırt etme birikimimiz pek yok, o yüzden Türkiye'de bu alanlarda çalışan profesyonel besteci sayısı çok çok az. Bu işi yapanlar içinde bazen gitar çalıp, şarkı söyleyenler bile çok büyük avantaj olabiliyor. Geldiğiniz akademik eğitim bazen sizi belli noktalarda tıkayabiliyor bu bir gerçek. Ama temel olarak, ciddi film müziği, dizi müziği, tarihe iz bırakacak bir şey yapmak istiyorsanız bu önemli. Bu illaki hiç müzik eğitimi almayan biri olmayabilir. Diyelim ki konservatuvarın flüt bölümünden mezun olmuş olsun... Ben konservatuvar mezunuyum ama bir enstrüman mezunu gibi müzisyenlik yapmam. Bir enstrüman mezununun da bir kompozitör gibi düşünerek eleyerek, tarihe bırakacak bir iş yapmasının mümkün olmadığını düşünüyorum. Mesela Yalçın Tura gibi çok büyük bir isim var. Yalçın Tura'nın yaptığı film müziklerine bir bakın ya da Muammer Sun'un. Onların müzikleri neden çok farklı çünkü bu insanlar kompozitör. Yani ortada hiç film, dizi, görüntü yokken bile çok büyük eserler yazabilen insanlar.

Bu güzel sohbet için size çok teşekkür ediyoruz...

Ben de çok teşekkür ediyorum bu arada dergiye de sahip olmuş oldum, harika bir dergi. Türkiye'de müzik dergilerine kavuşmak pek mümkün olmuyor. Hem bu yönden tebrik ediyorum, hem şu da çok önem atfettiğim bir şey, mutlaka görüştüğünüz başka film, dizi müziği bestecileri vardır ama konuyu akademik anlamda da önemsiyor olmanız çok önemli.